

www.dereta.rs

Biblioteka
POSEBNA IZDANJA

Urednik
Zoran Bognar

VESNA ROGANOVIĆ

Đavo gudi na raskršću

Razgovori sa Čarlsom Simićem

Beograd
2017.
DERETA

Umesto predgovora

Bio je 5. januar 1991. U Beogradu je preminuo Vasko Popa.

Prikupljajući komemorativne izjave za kulturnu rubriku *Borbe*, pozvala sam telefonom u SAD i Čarlsa Simića, književnika i prevodioca Popinih stihova na engleski. Zapodenuli smo razgovor – ja i nepoznat glas s druge strane okeana. Govorio je srpski sa simpatičnom mešavinom „mekog” beogradskog naglaska i „tvrđeg” američkog, setan zbog odlaska Vaska, dobrog prijatelja i poetskog gurua.

Prvi kontakt koji sam tada ostvarila s „našim” velikim američkim pesnikom podstakao je moju znatiželju. Proučavala sam ličnost i delo svog sagovornika iz Nju Hempšira preko isečaka iz novinske dokumentacije i ono malo njegovih knjiga koje su bile prevedene i objavljene kod nas.

Već novembra iste godine, pismo koje je Čarls Simić uputio *Njujork tajmsu* povodom frapantnih netačnosti iznetih u jednom njihovom članku o Srbiji i Jugoslaviji, podstaklo me je da uradim intervju s njim. Moj sagovornik je tom prilikom duhovito ukazao na mnoge zablude i predrasude koje su provejavale na američkoj, ali i ovdašnjoj intelektualnoj i političkoj sceni dok su se ratni bubnjevi oko nas pojačavali.

Sledeći razgovor upriličili smo godinu dana kasnije, kada je kod nas prevedena i objavljena knjiga Simićevih pesama *Avenija Amerika*. Prethodno je američki izdavač objavio antologiju srpske poezije *Konj ima šest nogu* koju je Simić priredio i za nju prepevao

na engleski stihove Nastasijevića, Drainca, Desanke Maksimović, Vuča, Pope, Miodraga Pavlovića, Miljkovića, Gađanskog, Hristića, Bečkovića, Livade... Godišnja nagrada američkih pesnika koja je nedugo zatim dodeljena upravo toj knjizi prepeva, 1993, u jeku ratova na eks-Ju prostoru i ekonomske blokade „krnje” Jugoslavije, pokazala je da je Simić već tada bio postojana, živa spona između srpske i američke kulture.

Od tada do danas imala sam privilegiju da beležim dalji književni uspon ovog pesnika kroz intervjuje koje smo radili za brojne domaće novine i časopise.

U međuvremenu, u Srbiji je do danas objavljeno i nekoliko knjiga eseja i sećanja Čarlsa Simića: *Nezaposleni vidovnjak*, *Fabrika siročadi*, *I đavo je pesnik*, *Zastrašujući raj*, *Alhemija sitničarnice* i *Gledajući dugo i netremice*. Istovremeno su domaći izdavači krenuli agilnije da objavljuju i nova izdanja izabranih Simićevih stihova na srpskom (*Kasni poziv*, *Iščekujući presudu*). Sve ove knjige pomogle su da bolje upoznamo izvanredan opus i neobičnu sudbinu ovog pesnika i profesora univerziteta.

Nesrećne okolnosti tokom ratnih devedesetih godina prošlog veka učinile su da se Simić posle dva kraća boravka u Beogradu (1972. i 1982) ponovo nađe u rodnom gradu tek 2006. godine, a potom i 2011. Prepune bioskopske dvorane u kojima je svaki put čitao svoju poeziju potvrdile su da je i naša sredina postala i te kako svesna prave veličine ovog svog sunarodnika.

Kod nas i u Americi, Čarls Simić je veoma uvažen i kao izrazito kritički nastrojen intelektualac zahvaljujući blogu koji vodi za *Njujork rivju of buks*, čiji je stalni književni kritičar decenijama.

Košmari dva bombradovanja koja je preživeo u najranijem detinjstvu, tokom Drugog svetskog rata u Beogradu, prethodili su toj hipertrofiranoj kritičkoj svesti. Košmari kakve će otad nepogrešivo, kao Indijanac dimne signale, naslućivati i upozoravati na njihove posledične užase i apsurre. (I NATO bombardovanje Srbije 1999. još jednom je prizvalo te uspavane more i podstaklo

Simića da danonoćno zove i hrabri sve svoje ovdašnje prijatelje i rođake, zabrinut za sudbine svih nas.)

Pred nama je, dakle, pesnik koji se u međuvremenu vinuo u sam vrh savremene svetske književnosti, cenjen i uvažavan kao kakav Nobelov laureat, što je, po sudu mnogih kritičara i znalaca, odavno zaslužio da postane. Pulicerova nagrada za poeziju koju je Čarls Simić dobio 1990, u 52. godini, za zbirku *Svet se ne završava*, već tada mu je donela slavu koju svaki pesnik priželjkuje a retko koji ostvari.

Od pojave prve zbirke *Šta kaže trava*, do danas, objavio je sedamdesetak knjiga poezije, prevoda, eseja i kratkih zapisa; knjige pesama: *Negde između nas kamen hvata beleške*, *Raščinjavajući tišinu*, *Povratak mestu osvetljenom čašom mleka*, *Haronova kosmologija*, *Klasične igre iz balske dvorane*, *Oštrine*, *Beskrajna tuga*, *Svet se ne završava*, *Knjiga bogova i đavola*, *Hotel Nesanica*, *Venčanje u paklu*, *Šetnja s crnom mačkom*, *Jackstraws*, *Noćni izlet*, *Glas u 3 ujutro*, *Moja nema pratnja*, *Ta sitnica*, *Majstor prerusavanja* i *Ludak*.

Objavio je i memoarske zapise (*Muva u supi*), kao i knjige eseja *Neizvesna izvesnost*, *Divne reči*, *nećujna istina*, *Alhemija sitničarnice*, *Nezaposleni vidovnjak*, *Fabrika siročadi*, *Metafizičar u tami*, *Klavir sećanja*, *Otpadnik*, *Život slika...*

Mnogobrojna američka i međunarodna priznanja kojima je obasut samo su ga podupirala na tronu jednog od najcenjenijih savremenih svetskih pesnika. Pomenimo najznačajnije: Nagrada *Edgar Alan Po*, Nagrada Američke akademije, Nagrada Makarturove fondacije, Nagrada Srpskog PEN centra za prevodenje srpske književnosti, Međunarodna Grifinova nagrada za poeziju, Nagrada *Volas Stivens*, Medalja *Robert Frost* za životno delo u poeziji, Nagrada *Vilček* za umetnost i humanistiku, Međunarodna književna nagrada *Zbignjev Herbert...*

Zvanjem petnaestog pesnika laureata Kongresne biblioteke u Vašingtonu počastvovan je 2007.

Objavljeni skupa, intervjui u ovoj knjizi (poređani hronološki, izuzev razgovora „Misterija razbijenog prozora u Majke Jevrosime” iz 2006, koji je stavljen na početak kao svojevrsan biografski „ram” našeg sagovornika) mogu se čitati i kao živ, inicijacijski uvod u lirsku i intelektualnu pustolovinu njegovih knjiga poezije, eseja i sećanja, što, zajedno čine jedinstvenu *Simićijanu* – svet u kojem obitavaju stanari Simićevog osobenog *teatra mundi*. Najčešće, sam pesnik i njemu bliski, *stvarni*, tragikomični junaci njegove porodične i životne bufonerije; zatim, oni nestvarni, groteskni ljudi i demoni iz pesnikovih nesanica i snatrenja; i najzad, svi oni *besmrtni* stvaraoci kojima je Simić posvetio svoje eseje – Josif Brodski, Marina Cvetajeva, Džozef Kornel, Baster Kiton, Česlav Miloš, Sol Belou, Vasko Popa, Novica Tadić, Radmila Lazić, Bata Mihajlović, Emili Dickinson i mnogi drugi svetski i američki velikani.

Priče i sećanja koje je Čarls Simić tokom poslednjih četvrt veka u ovoj knjizi razgovora evocirao, jesu mudre opservacije o iskustvu „overenom” na sopstvenoj koži, u vremenima ratova, izгона i logorologije – igara smrti koje ni danas ne jenjavaju.

To su, ujedno, i priče o прибежишту u svetu pesnika, umetnika, džezera i fotografa, koje je na sceni zatekla mlada generacija američkog „bejbi buma” šezdesetih. Baš ona u kojoj je, srećnim sticajem okolnosti, Simić stasao i sazeo.

Čarls Simić o svemu govori iz pozicije modernog, senzibiliranog intelektualca, koji spokojem, lepotom i malim radostima u životu svakog pojedinca meri uspešnost svih grandioznih „usrećiteljskih” projekata. Tim „đavoljim gudačima” naš pesnik suprotstavlja sopstvene adute: sumnju, osećaj za humor i raskošnu maštu – luđe i trajnije od svakog vremena, svakog bezumlja.

Sadržaj

Umesto predgovora	5
I Misterije razbijenog prozora u Ulici Majke Jevrosime	9
II Buš će uskliknuti s ljubavlju	17
III Autobus za vreme luda	21
IV Dobri momci u lošem stripu	25
V Vašington je globalni policajac	31
VI Nema leka za bluz	37
VII Bolje od mafije čuvam tajne	43
VIII Nitkovi zauvek žive srećno	49
IX Uvek se obraćam Bogu u čije postojanje sumnjam	55
X Đavo, nepriznati rođak	65
XI Srbi i Amerikanci su slični, umeju da poriču istorijske očiglednosti	69
XII Kofer zavičaja zauvek teglim sa sobom	77
XIII Pesme iz male kutije	81
XIV Bilo mi je zabavno da budem loš momak	85
XV Volim anarhiju Njujorka	91
XVI Ludilo jedne pahulje, po Ajnštajnu	107
Beleška o autorki	119

VESNA ROGANOVIĆ
ĐAVO GUDI NA RASKRŠĆU
Razgovori sa Čarlsom Simićem

Za izdavača

Dijana Dereta

Lektura i korektura

Spomenka Tripković

Likovno-grafička oprema

Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-109-8

Tiraž

1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman

DERETA doo

Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd

tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA

Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41:929 Симић Ч.(047.53)

СИМИЋ, Чарлс, 1938–

Đavo gudi na raskršću : razgovori sa Čarlsom Simićem / Vesna Roganović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2017 (Beograd : Dereta). – 121 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Posebna izdanja / [Dereta])

Tiraž 1.000. – Beleška o autorki: str. 119.

ISBN 978-86-6457-109-8

1. Рогановић, Весна, 1951– [особа која интервјуише]

а) Симић, Чарлс (1938–) – Интервјуи

COBISS.SR-ID 229410828